Інструктивно-методичні рекомендації
щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти
у 2024/2025 навчальному році

Зміст

Українська мова 1
- **Модельні навчальні програми з української мови для 5-6, 7 класів** 1
- **Начальні програми з української мови для 5-6, 7 класів** 2
- **Особливості оцінювання за групами результатів на уроках української мови в 5-7 класах НУШ** 3
- **Комплексна підсумкова робота (КПР)** 4
- **Фронтальні та індивідуальні види контрольних робіт з української мови в 8-11 класах** 6
- **Оцінювання зошитів** 6
- **Навчальна та методична література** 6
- **Освіта в умовах воєнного стану** 7

Українська література 7
- **Модельні навчальні програми з української літератури для 5-6, 7 класів** 7
- **Начальні програми з української літератури для 5-6, 7 класів** 8
- **Особливості оцінювання за групами результатів на уроках української літератури в 5-7 класах НУШ** 8
- **Обов'язкова кількість видів контролю з української літератури у 8–11 класах** 10
- **Уроки літератури рідного краю** 11
- **Уроки виразного читання напам'ять** 11
- **Оцінювання зошитів** 11
- **Навчальна та методична література** 11
- **Освіта в умовах воєнного стану** 11

Зарубіжна література 12
- **Модельні навчальні програми із зарубіжної літератури для 5-6, 7 класів** 12
- **Начальні програми із зарубіжної літератури для 5-6, 7 класів** 13
- **Особливості оцінювання за групами результатів на уроках зарубіжної літератури в 5-7 класах НУШ** 13
- **Комплексна підсумкова робота (КПР)** 15
- **Обов'язкова кількість видів контролю із зарубіжної літератури у 8–11 класах** 16
- **Уроки виразного читання напам'ять** 16
- **Оцінювання зошитів** 16
- **Навчальна та методична література** 17
- **Освіта в умовах воєнного стану** 17

Критерії оцінювання результатів навчання для мовно-літературної галузі 18

Свідоцтво досягнень (наказ МОН України №1093 від 02.08.2024 р., додаток 3) 24

Українська мова

Модельні навчальні програми з української мови для 5-6, 7 класів

У 2024/2025 навчальному році вивчення української мови здійснюватиметься:
у **5-6, 7 класах** за такими **модельними програмами**:

- «Українська мова. **5-6** класи» (автори Голуб Н.І., Горошкіна О.М.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795
- «Українська мова. **5-6** класи» (автори Заболотний О.В. та ін.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795;

- «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). **5-6** класи» (автори Старагіна І.П. та ін.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 29.09. 2021 № 1031;
- «Українська мова. **7–9** класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883;
- «Українська мова. **7–9** класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883;
- «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). **7-9** класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Старагіна І. П., Новосьолова В. І., Терещенко В. М., Романенко Ю. О., Блажко М. Б., Ткач П. Б., Панченков А. О.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 16.08. 2023 № 1001

Програми розміщені на офіційному вебсайті МОН за покликанням: https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku

у 8–9 класах — за навчальною програмою, затвердженою наказом МОН України від 07.06.2017 № 804 «Про оновлені навчальні програми для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів» зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698 (програма розміщена на офіційному вебсайті МОН за покликанням: https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-6-9-klasiv);

у 10–11 класах — за навчальними програмами (рівень стандарту та профільний рівень), затвердженими наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407 «Про надання грифу МОН навчальним програмам для учнів 10 – 11 класів закладів загальної середньої освіти» зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698 (Програми розміщені на офіційному вебсайті МОН за покликанням:
https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv).

Начальні програми з української мови для 5-6, 7 класів

Звертаємо увагу на те, що **модельні навчальні програми для 5-6, 7 класів** на рівні закладу освіти мають бути конкретизовані в **навчальних програмах**. На основі обраної модельної навчальної програми учитель розробляє навчальну програму предмета, інтегрованого курсу.
Навчальна програма має містити: 1) опис результатів навчання в обсязі не меншому, ніж визначено Державним стандартом та/або відповідною модельною навчальною програмою; 2) розподіл навчальних годин на вивчення кожного тематичного блоку з урахуванням очікуваних результатів навчання, визначених навчальною програмою; 3) опис видів навчальної діяльності.

Розробляючи навчальну програму **педагоги можуть вносити зміни** у пропонований модельною навчальною програмою зміст навчального предмета/інтегрованого курсу, відповідно до підготовленості класу, регіональних особливостей, робочого навчального плану школи, необхідності своєчасного реагування на конкретні умови, в яких відбувається освітній процес, зокрема: *доповнювати зміст програми, включаючи регіональний компонент; розширювати/поглиблювати або ущільнювати зміст окремих елементів (розділів, тем, модулів тощо) програми зважаючи на потреби учнів, матеріально-технічне забезпечення закладу освіти, запити батьків, громади тощо; доповнювати тематику практичних/творчих робіт; вилучати окремі питання, з метою уникнення надмірної деталізації змісту навчального матеріалу*. **Загальний обсяг таких змін може досягати 20%.** Також учитель може змінювати послідовність вивчення тем, не порушуючи логічної послідовності досягнення результатів навчання.

Навчальна програма оформляється за зразком модельних навчальних програм. На титульному аркуші зазначається назва та авторський колектив модельної навчальної програми, на основі якої створено навчальну програму закладу. Навчальні програми, розроблені на основі модельних навчальних програм, затверджуються педагогічною радою закладу освіти.

На основі навчальної програми вчитель складає календарне планування. Календарно-тематичне планування здійснюється педагогом у довільній формі й може бути об’єднано з навчальною програмою в один документ. (Додаток до листа МОН України від 19.08.2022 р. № 1/9530-22).

Особливості оцінювання за групами результатів на уроках української мови в 5-7 класах НУШ

Наказом МОН України №1093 від 02.08.2024 р. «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання» зазначено, що «для формування висновків щодо рівня досягнення обов'язкових результатів навчання за семестр учитель / учителька може запропонувати учнівству: 1) **виконати комплексну підсумкову роботу**, завдання якої дозволяють установити результати навчання за всіма групами результатів, визначеними в Критеріях оцінювання за освітніми галузями; **2) виконати окремі підсумкові роботи для кожної групи результатів**, визначеної в Критеріях оцінювання за освітніми галузями».

Відповідно до вищезазначеного пропонуємо вчителям можливі варіанти заповнення журнальної сторінки.

Варіант 1: виконання комплексної підсумкової роботи за певною темою

Теми розділів відображаються на правій сторінці журналу		Вступ. Повторення та узагальнення вивченого в початкових класах. Текст. Речення. Слово								Лексикологія. Групи слів за значенням								… ..					**І Семестр**
№	Число / місяць Прізвище та ім'я учня \ учениці	09 / 09	17 / 09	27 / 09	Зошит	11/10 **КПР**				15 / 10	20 / 10	Зошит	05 / 11	07/11 **КПР**					**УВ**	**ПТ**	**ПВ**	**ДМ**	
						УВ	**ПТ**	**ПВ**	**ДМ**					**УВ**	**ПТ**	**ПВ**	**ДМ**						
1.	.. Богдан				8	7	7	7	7			8		9	9	9	9		8	8	8	8	8
2.	..Вікторія				7	8	8	8	8			7		7	7	7	7		8	8	8	8	8
3.	..Діана				8	8	8	8	8			8		6	6	6	6		7	7	7	7	7

УВ – усно взаємодіє; **ПТ** – працює з текстом; **ПВ** – письмово взаємодіє; **ДМ** – досліджує мовлення

Семестрова оцінка за певною групою результатів є середньоарифметичним за контроль знань за обрану групу, яку перевіряли під час КПР.

Варіант 2: виконання комплексної підсумкової роботи в кінці семестру

№	Число / місяць Прізвище та ім'я учня \ учениці	09 / 09	17 / 09	27 / 09	Зошит	15 / 10	20 / 10	Зошит	05 / 11	…… …….	22/12 **КПР**				**І семестр**
											УВ	**ПТ**	**ПВ**	**ДМ**	
1.	.. Богдан				8			8							8
2.	..Вікторія				7			7			8	8	8	8	8
3.	..Діана				8			8			8	8	8	8	7

УВ – усно взаємодіє; **ПТ** – працює з текстом; **ПВ** – письмово взаємодіє; **ДМ** – досліджує мовлення

Варіант 3: виконання окремих підсумкових робіт для кожної групи результатів після кожної вивченої теми

Теми розділів відображаються на правій сторінці журналу		Вступ. Повторення та узагальнення вивченого в початкових класах. Текст. Речення. Слово					Лексикологія. Групи слів за значенням					…… …..	**УВ**	**ПТ**	**ПВ**	**ДМ**	**І семестр**
№	Число / місяць Прізвище та ім'я учня \ учениці	09 / 09 **УВ**	17 / 09 **ПТ**	27 / 09 **ПВ**	Зошит	11 / 10 **ДМ**	15 / 10 **УВ**	20 / 10 **ПТ**	Зошит	05 / 11 **ПВ**	07 / 11 **ДМ**						
1.	.. Богдан	7	9	7	8	9	9	9	10	9	9		8	9	8	9	9
2.	..Вікторія	6	8	8	7	8	8	8	7	8	8		7	8	8	8	8
3.	..Діана	8	8	8	8	7	7	7	8	7	7		8	8	8	7	8

УВ – усно взаємодіє; **ПТ** – працює з текстом; **ПВ** – письмово взаємодіє; **ДМ** – досліджує мовлення

Семестрова оцінка за певною групою результатів є середньоарифметичним за контроль знань за означену групу, яку перевіряли в межах теми.

Варіант 4: виконання окремих підсумкових робіт для кожної групи результатів у кінці семестру

№	Число / місяць Прізвище та ім'я учня \ учениці	09 / 09	17 / 09	27 / 09	Зошит	11 / 10	15 / 10	20 / 10	Зошит	05 / 11	07 / 11	…… …… …….	14 / 12 **УВ**	16 / 12 **ПТ**	18 / 12 **ПВ**	22 / 12 **ДМ**	**І семестр**
1.	.. Богдан				8				10				7	9	8	9	8
2.	..Вікторія				7				7				7	8	8	8	8

3.	..Діана				8				8				8	8	8	7	8

УВ – усно взаємодіє; **ПТ** – працює з текстом; **ПВ** – письмово взаємодіє; **ДМ** – досліджує мовлення

Зважаючи на численні звернення педагогів, пропонуємо ще один варіант.

Варіант 5

1. Згрупувати навчальний матеріал, запланований на семестр, за 4 темами.
2. Під час вивчення певної теми учитель може добирати завдання, які охоплюють всі групи результатів навчання, зазначених у Критеріях оцінювання, але зосередити увагу пропонуємо на одній з груп. Наприклад, у 6 класі, під час вивчення теми «Іменник», пропонуємо зосередити увагу на групі результатів «усна взаємодія» (УВ); вивчаючи «Прикметник» увагу звернути на групу результатів «працює з текстом» (ПТ); опрацьовуючи «Числівник» акцентувати увагу на групі результатів «письмова взаємодія» (ПВ); вивчаючи тему «Займенник» зосередити увагу на групі результатів «досліджує мовлення» (ДМ) (або інші варіанти групування матеріалу на розсуд учителя).
3. У кінці вивчення кожної теми провести контрольну роботу, завдання якої будуть містити контроль знань за тему та за обраною вчителем / учителькою групою результатів навчання, визначених у Критеріях оцінювання.
4. При виставленні **підсумкової оцінки (ПО)**, за обраною вчителем / учителькою групою результатів (наприклад, ПО «УВ»), **рекомендуємо** враховувати всі оцінки за вивченою темою, окрім зошита.
5. Оцінку за семестр виставити за групами результатів і вивести загальну семестрову оцінку.

№	Число / місяць Прізвище та ім'я учня \ учениці	09 / 09	27 / 09	Зошит	27 / 09 **КР**	**ПО «УВ»**	14 / 10	20 / 10	26 / 10 **КР**	Зошит	**ПО «ПТ»**	05 / 11	15 / 11	15 / 11 **КР**	Зошит	**ПО «ПВ»**	06 / 12	10 / 12	20 / 12 **КР**	Зошит	**ПО «ДМ»**	**І семестр**
1.	.. Богдан	7	8	9	8	8	7		8	5	**8**	8		10	9	**9**	9		9	8	**9**	9
2.	..Вікторія		7	7	5	7		7	7	9	**7**		7	7	8	**7**		8	8	9	**8**	7
3.	..Діана	9	8	8	9	9	8		9	9	**9**		10	10	11	**10**		10	10	9	**10**	10

УВ – усно взаємодіє; **ПТ** – працює з текстом; **ПВ** – письмово взаємодіє; **ДМ** – досліджує мовлення

Пропонуємо орієнтир щодо завдань за групами результатів для мовно-літературної галузі

1. Усно взаємодіє: *аудіювання; усний переказ; усний твір; діалог або інші види діяльності на розсуд учителя.*

2. Працює з текстом: *читання мовчки / вголос або інші види діяльності на розсуд учителя.*

3. Письмово взаємодіє: *переказ; твір; есе або інші види діяльності на розсуд учителя.*

4. Досліджує мовлення: *контрольна робота з літературної теми (тести / завдання або інші види діяльності на розсуд учителя).*

Акцентуємо увагу, що **вчитель / учителька, користуючись академічною свободою**, зважаючи на виробничу необхідність, з урахуванням дидактичної мети, особливостей змісту навчального предмета / інтегрованого курсу та з урахуванням етапу опанування програмовим матеріалом, етапу досягнення очікуваного результату навчання може на власний розсуд планувати кількість контрольних робіт та час їхнього проведення, змінювати або добирати різні види діяльності для того, щоб виявити рівень знань учня / учениці за групами результатів навчання, визначених у Критеріях оцінювання.

Комплексна підсумкова робота (КПР)

Комплексна підсумкова робота (КПР) проводиться за вивченою темою / розділом.

Зміст завдань КПР має охоплювати всі групи результатів навчання, визначених у Критеріях оцінювання (додаток 2 наказу МОН України №1093 від 02.08.2024 р.):

1) сприймання й використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;

2) сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду;
3) висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмову взаємодію з іншими особами, взаємодію з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови;
4) дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними явищами, проведення їх аналізу.

Завдання мають базуватися на компетентнісному підході (знання + уміння + цінності + ставлення) і можуть бути диференційовані з урахуванням таксономії освітніх цілей за когнітивними рівнями діяльності (завдання початкового рівня передбачають уміння розпізнавати, пригадувати, відтворювати окремі елементи змісту навчання; завдання середнього рівня — розуміння та застосування елементів змісту навчання; достатнього — уміння аналізувати навчальну інформацію (класифікувати, порівнювати, узагальнювати, інтегрувати, уточнювати, упорядковувати); високого — уміння оцінювати (навчальну інформацію та власну навчальну діяльність), рефлексувати, перекодовувати інформацію (з текстової у схематичну, графічну та навпаки), створювати, продукувати). Кожний наступний рівень (від початкового до високого) повинен охоплювати показники результатів навчання попереднього рівня та містити нові показники результатів навчання.

Перед виконанням КПР учитель / учителька ознайомлює учнів / учениць із критеріями та засобами оцінювання, за якими буде встановлюватися рівень досягнення ними результатів навчання на кінець вивченої теми / розділу.

Перевірка КПР здійснюється фронтально в письмовій формі із застосуванням тестів та творчих завдань, які охоплюють усі групи результатів навчання, визначених у Критеріях оцінювання (додаток 2 наказу МОН України №1093 від 02.08.2024 р.).

Оцінювання результатів КПР: тестові завдання **—** 6 балів, творче завдання **—** 6 балів. Отже, за зазначену вище роботу учень / учениця може отримати від 1 бала до 12 балів. Якщо учень / учениця з певних причин не виконав/ла роботу, він / вона може пройти відповідну перевірку додатково задля того, щоб отримати відповідний бал.

Після перевірки робіт учитель / учителька надає учням / ученицям зворотний зв’язок щодо їхніх результатів КПР, який має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим і своєчасним; важливо не протиставляти учнів / учениць одне одному; доцільно акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень; помилки в КПР варто обговорити з учнями / ученицями індивідуально; зворотний зв’язок можна надавати в письмовій, усній або електронній формі, залежно від дидактичної мети й виду навчальної діяльності, інших умов. За результатами КПР учитель / учителька коригує освітній процес.

Зі зразками комплексних підсумкових робіт та підсумкових робіт за групами результатів можна ознайомитися в Дорожній карті

Фронтальні та індивідуальні види контрольних робіт з української мови в 8-11 класах

	8 кл		9 кл		Рівень стандарту 10-11 кл		Профільний рівень 10-11 кл	
Усього годин	70		70					
Години з РМ	16		19					
семестри	I	II	I	II	I	II	I	II
Перевірка мовної теми	2	2	2	2	2	2	3	3
Письмо: переказ	1	1	1	1	-	-	1	1
твір	1	1	1	1	-	-	1	1
есе	-	-	-	-	2	3	1	1
Правопис: диктант	1	1	1	1	-	-	-	-
Говоріння: діалог	1	-	1	-	1	-	1	-
усний переказ	1	-	1	-	1	-	1	-
усний твір	-	1	-	1	-	1	-	1
читання вголос	-	1	-	1	-	-	-	-
Перевірка зошитів	4	5	4	5	4	5	4	5

У таблицях зазначено мінімальну кількість фронтальних видів контрольних робіт, учитель на власний розсуд має право збільшувати цю кількість залежно від рівня підготовленості класу, здібностей конкретних учнів, умов роботи тощо.

Оцінка за письмовий твір/ есе/переказ з української мови є середнім арифметичним за зміст і грамотність, яку виставляють у колонці з датою написання роботи (надпис у колонці «Твір», «Есе» не робиться).

Якщо рівень результатів навчання учня/учениці визначити неможливо (через тривалу відсутність) у класному журналі та свідоцтві досягнень робиться запис «(н/а)» (не атестований(а).

Докладну інформацію щодо оцінювання навчальних досягнень учнів/учениць зазначено в «Дорожній карті вчителя мовно-літературної галузі: інструментарії оцінювання (для 5-6 та 7-11 класів закладів загальної середньої освіти)» за редакцією Т. Гнаткович, О. Котусенко, О. Опачко.

Оцінювання зошитів

Ведення зошитів оцінюють від 1 до 12 балів й виставляють у кожному класі окремою колонкою в журналі раз на місяць. **У 5-7 класах** результати перевірки робочих зошитів під час виставлення підсумкової оцінки, як правило, не враховуються. **У 8-11 класах** оцінка за зошит враховується в тематичну.

Під час оцінювання потрібно враховувати наявність різних видів робіт; грамотність (якість виконання робіт); охайність; уміння правильно оформлювати роботи (дотримання вимог орфографічного режиму).

Зошити для навчальних класних і домашніх робіт з української мови перевіряють: у 5–6 класах – двічі на тиждень; у 7–9 класах – 2–3 рази на місяць.

Учителі можуть підходити диференційовано до виправлення помилок у письмових роботах, зважаючи на вікові особливості та рівень сформованості відповідного уміння в конкретного учня/учениці: власноруч виправляти помилки; підкреслювати допущені помилки з метою самостійного виправлення їх учнем/ученицею; позначати рядок, у якому є огріхи, на полях із метою самостійного пошуку та виправлення помилок тощо.

У разі відсутності учня/учениці на уроках протягом місяця рекомендуємо в колонці за ведення зошита зазначати н/о (нема оцінки).

Для контрольних робіт з української мови в усіх класах використовують по одному зошиту. Зошити для контрольних робіт зберігаються в школі протягом усього навчального року.

За умови наявності відповідного технічного забезпечення учитель може проводити контрольні роботи в електронному форматі відповідно до наказу МОН від 25.06.2018 № 676. Контрольні роботи учнів/учениць в електронному форматі можуть зберігатися в хмарному середовищі протягом навчального року.

Навчальна та методична література

Навчальна та методична література з української мови, рекомендована МОН, зазначена в Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки, що розміщений на офіційному сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» *(https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/)*.

Освіта в умовах воєнного стану

В умовах воєнного стану формат освітньої діяльності в Україні відбувається в офлайн чи в змішаному режимі та потребує технічного забезпечення й індивідуального планування, а саме: складання календарно-тематичного плану, у якому представлені теми для самостійної роботи і теми, які вимагають пояснення вчителя; обов'язкова робота з матеріалом підручника; для уникнення перевантаження учитель забезпечує учнів/учениць доступними та цікавими завданнями.

Учням/ученицям, які пропустили навчання або навчаються не за українськими освітніми програмами тривалий період (за кордоном у школах країн перебування) рекомендується організувати вивчення предметів українознавчого циклу за модифікованими програмами з української мови, української літератури, історії України, географії для закладів загальної середньої освіти (Наказ МОН № 701 від 16.05.2024 року). Реалізація модифікованих програм має на меті досягнення ключових результатів навчання, зокрема тих знань, умінь і навичок; становлення поглядів, цінностей, інших особистісних якостей, без яких подальше навчання буде ускладненим. Окремо варто зауважити, що ці програми дають змогу досягати результатів навчання завдяки скороченню змісту і мають на меті зменшити освітні втрати учнів/учениць, зважаючи на обмеженість часу на освоєння навчального матеріалу. Запропоновані програми можуть бути змінені педагогічними працівниками, які організовують навчання, з урахуванням потреб та інтересів учнів. Кількість навчальних годин, визначена в програмах, є орієнтовною. На основі програм заклад загальної середньої освіти може розробити власні навчальні програми та затвердити їх рішенням педагогічної ради. Запропоновані модифіковані програми можна використовувати для навчання в класах надолуження освітніх втрат, під час організації таборів, будь-яких форматів додаткового навчання, а також у недільних школах.

Українська література

Модельні навчальні програми з української літератури для 5-6, 7 класів

У 2024/2025 навчальному році вивчення української літератури здійснюватиметься:

у 5–6,7 класах за такими **модельними навчальними програмами**

- «Українська література. **5-6** класи» (автори: Яценко Т.О., Качак Т.Б. та ін.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07. 2021 № 795
- «Українська література. **5-6** класи» (автори: Архипова В.П., Січкар С.І., Шило С.Б.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07. 2021 № 795
- «Українська література. **5-6** класи» (автори Чумарна М. І., Пастушенко Н. М.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07. 2021 № 795
- «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). **5-6** класи» (автори Яценко Т.О., Тригуб І.А.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07. 2021 № 795;
- «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). **5-6** класи» (автори Старагіна І.П. та ін.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 29.09. 2021 № 1031;
- «Українська література. **7–9** класи» для закладів загальної середньої освіти (авт Заболотний О. В., Слоньовська О. В., Ярмульська І. В.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 01 грудня 2023 року № 1466
- «Українська література. **7–9** класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Пастушенко Н. М., Чумарна М. І.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 27 грудня 2023 року № 1575
- «Українська література. **7-9** класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Слижук О. А., Тригуб І. А), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883
- «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). **7-9** класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Ніколенко О.М., Мацевко-Бекерська Л.В., Качак Т.Б., Богосвятська А.-М.І., Рудніцька Н.П., Туряниця В.Г.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883
- «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). **7-9** класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А., Молодик К. Ю.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883

• «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). **7-9** класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Старагіна І. П., Новосьолова В. І., Терещенко В. М., Романенко Ю. О., Блажко М. Б., Ткач П. Б., Панченков А. О.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 16.08. 2023 № 1001

Програми розміщені на офіційному вебсайті МОН за покликанням: https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku

у 8–9 класах — за навчальною програмою, затвердженою наказом МОН України від 07.06.2017 № 804 «Про оновлені навчальні програми для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів» зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698 (програма розміщена на офіційному вебсайті МОН за покликанням: https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-6-9-klasiv);

у 10–11 класах — за навчальними програмами (рівень стандарту та профільний рівень), затвердженими наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407 «Про надання грифу МОН навчальним програмам для учнів 10 – 11 класів закладів загальної середньої освіти» зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698 (Програми розміщені на офіційному вебсайті МОН за покликанням
https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv).

Начальні програми з української літератури для 5-6, 7 класів

Звертаємо увагу на те, що **модельні навчальні програми для 5-6, 7 класів** на рівні закладу освіти мають бути конкретизовані в **навчальних програмах**. На основі обраної модельної навчальної програми учитель розробляє навчальну програму предмета, інтегрованого курсу.
Навчальна програма має містити: 1) опис результатів навчання в обсязі не меншому, ніж визначено Державним стандартом та/або відповідною модельною навчальною програмою; 2) розподіл навчальних годин на вивчення кожного тематичного блоку з урахуванням очікуваних результатів навчання, визначених навчальною програмою; 3) опис видів навчальної діяльності.

Розробляючи навчальну програму **педагоги можуть вносити зміни** у пропонований модельною навчальною програмою зміст навчального предмета/інтегрованого курсу, відповідно до підготовленості класу, регіональних особливостей, робочого навчального плану школи, необхідності своєчасного реагування на конкретні умови, в яких відбувається освітній процес, зокрема: *доповнювати зміст програми, включаючи регіональний компонент; розширювати/поглиблювати або ущільнювати зміст окремих елементів (розділів, тем, модулів тощо) програми зважаючи на потреби учнів, матеріально-технічне забезпечення закладу освіти, запити батьків, громади тощо; доповнювати тематику практичних/творчих робіт; вилучати окремі питання, з метою уникнення надмірної деталізації змісту навчального матеріалу*. **Загальний обсяг таких змін може досягати 20%.** Також учитель може змінювати послідовність вивчення тем, не порушуючи логічної послідовності досягнення результатів навчання.

Навчальна програма оформляється за зразком модельних навчальних програм. На титульному аркуші зазначається назва та авторський колектив модельної навчальної програми, на основі якої створено навчальну програму закладу. Навчальні програми, розроблені на основі модельних навчальних програм, затверджуються педагогічною радою закладу освіти.

На основі навчальної програми вчитель складає календарне планування. Календарно-тематичне планування здійснюється педагогом у довільній формі й може бути об’єднано з навчальною програмою в один документ. (Додаток до листа МОН України від 19.08.2022 р. № 1/9530-22).

Особливості оцінювання за групами результатів на уроках української літератури в 5-7 класах НУШ

У наказі МОН України №1093 від 02.08.2024 р. «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання» зазначено, що «для формування висновків щодо рівня досягнення обов’язкових результатів навчання за семестр учитель / учителька може запропонувати учнівству: 1) **виконати комплексну підсумкову роботу**, завдання якої дозволяють установити результати навчання за всіма групами результатів, визначеними в Критеріях оцінювання за освітніми галузями; **2) виконати**

окремі підсумкові роботи для кожної групи результатів, визначеної у Критеріях оцінювання за освітніми галузями».

Відповідно до вищезазначеного пропонуємо вчителям варіанти заповнення журнальної сторінки.

Варіант 1: **виконання комплексної підсумкової роботи за певною темою**

Теми розділів відображаються на правій сторінці журналу		Невичерпні джерела мудрості. Фольклор								Народна казка								… ..					I Семестр
№	Число / місяць Прізвище та ім'я учня \ учениці	09 / 09	17 / 09	27 / 09	Зошит	11/10 **КПР**				15 / 10	20 / 10	Зошит	05 / 11	07/11 **КПР**					**УВ**	**ПТ**	**ПВ**	**ДМ**	
						УВ	**ПТ**	**ПВ**	**ДМ**														
1.	.. Богдан				8	7	7	7	7			8		9	9	9	9		8	8	8	8	8
2.	..Вікторія				7	8	8	8	8			7		7	7	7	7		8	8	8	8	8
3.	..Діана				8	8	8	8	8			8		6	6	6	6		7	7	7	7	7

УВ – усно взаємодіє; **ПТ** – працює з текстом; **ПВ** – письмово взаємодіє; **ДМ** – досліджує мовлення
Семестрова оцінка за певною групою результатів є середньоарифметичним за контроль знань за означену групу, яку перевіряли під час КПР.

Варіант 2: виконання комплексної підсумкової роботи в кінці семестру

№	Число / місяць Прізвище та ім'я учня \ учениці	09 / 09	17 / 09	27 / 09	Зошит	15 / 10	20 / 10	Зошит	05 / 11	…… …….	22/12 **КПР**				**I семестр**
											УВ	**ПТ**	**ПВ**	**ДМ**	
1.	.. Богдан				8			8							8
2.	..Вікторія				7			7			8	8	8	8	8
3.	..Діана				8			8			8	8	8	8	7

УВ – усно взаємодіє; **ПТ** – працює з текстом; **ПВ** – письмово взаємодіє; **ДМ** – досліджує мовлення

Варіант 3: **виконання окремих підсумкових робіт для кожної групи результатів після кожної вивченої теми**

Теми розділів відображаються на правій сторінці журналу		Невичерпні джерела мудрості. Фольклор					Народна казка					…… …..					
№	Число / місяць Прізвище та ім'я учня \ учениці	09 / 09 **УВ**	17 / 09 **ПТ**	27 / 09 **ПВ**	Зошит	11 / 10 **ДМ**	15 / 10 **УВ**	20 / 10 **ПТ**	Зошит	05 / 11 **ПВ**	07 / 11 **ДМ**		**УВ**	**ПТ**	**ПВ**	**ДМ**	**I семестр**
1.	.. Богдан	7	9	7	8	9	7	9	10	9	9		7	9	8	9	8
2.	..Вікторія	6	8	8	7	8	8	8	7	8	8		7	8	8	8	8
3.	..Діана	8	8	8	8	7	7	7	8	7	7		8	8	8	7	8

УВ – усно взаємодіє; **ПТ** – працює з текстом; **ПВ** – письмово взаємодіє; **ДМ** – досліджує мовлення
Семестрова оцінка за певною групою результатів є середньоарифметичним за контроль знань за означену групу, яку перевіряли в межах теми.

Варіант 4: **виконання окремих підсумкових робіт для кожної групи результатів у кінці семестру**

№	Число / місяць Прізвище та ім'я учня \ учениці	09 / 09	17 / 09	27 / 09	Зошит	11 / 10	15 / 10	20 / 10	Зошит	05 / 11	07 / 11	…… …… …….	14 / 12 **УВ**	16 / 12 **ПТ**	18 / 12 **ПВ**	22 / 12 **ДМ**	**I семестр**
1.	.. Богдан				8				10				7	9	8	9	8
2.	..Вікторія				7				7				7	8	8	8	8
3.	..Діана				8				8				8	8	8	7	8

УВ – усно взаємодіє; **ПТ** – працює з текстом; **ПВ** – письмово взаємодіє; **ДМ** – досліджує мовлення

Зважаючи на численні звернення педагогів, пропонуємо ще один варіант.

Варіант 5

1. Згрупувати навчальний матеріал, запланований на семестр, за 4 темами.

2. Під час вивчення певної теми учитель може добирати завдання, які охоплюють всі групи результатів навчання, зазначених у Критеріях оцінювання. Проте для поглибленого вивчення обрати одну з груп результатів. Наприклад, у 5 класі, під час вивчення теми «Невичерпні джерела мудрості (міфи, легенди, перекази, прислів'я, приказки, загадки)», пропонуємо зосередити увагу на групі результатів «усна взаємодія» (УВ); вивчаючи тему «Народні казки про тварин та побутові казки» увагу звернути на групу результатів «працює з текстом» (ПТ); опрацьовуючи тему «Фантастичні казки» акцентувати увагу на групі результатів «письмово взаємодіє» (ПВ); при вивченні теми «Літературні казки» зосередити увагу на групі результатів «досліджує мовлення» (ДМ) (або інші варіанти групування матеріалу на розсуд учителя).
3. У кінці вивчення кожної теми провести контрольну роботу, завдання якої будуть містити контроль знань за тему та за обраною вчителем / учителькою групою результатів навчання, визначених у Критеріях оцінювання.
4. При виставленні **підсумкової оцінки (ПО)**, за обраною вчителем / учителькою групою результатів (наприклад, ПО «УВ»), **рекомендуємо** враховувати всі оцінки за вивченою темою, окрім зошита.
5. Оцінку за семестр виставити за групами результатів і вивести загальну семестрову оцінку.

№	Число / місяць Прізвище та ім'я учня \ учениці	09 / 09	27 / 09	Зошит	27 / 09 **КР**	**ПО «УВ»**	14 / 10	20 / 10	26 / 10 **КР**	Зошит	**ПО «ПТ»**	05 / 11	15 / 11	15 / 11 **КР**	Зошит	**ПО «ПВ»**	06 / 12	10 / 12	20 / 12 **КР**	Зошит	**ПО «ДМ»**	**І семестр**
1.	.. Богдан	7	8	8	8	8	7		8	5	**8**	8		10	9	**9**	9		9	8	**9**	9
2.	..Вікторія		7	7	5	7		7	7	9	**7**		7	7	8	**7**		8	8	9	**8**	7
3.	..Діана	9	8	8	9	9	8		9	9	**9**		10	10	11	**10**		10	10	9	**10**	10

УВ – усно взаємодіє; **ПТ** – працює з текстом; **ПВ** – письмово взаємодіє; **ДМ** – досліджує мовлення

Пропонуємо орієнтир щодо завдань за групами результатів для мовно-літературної галузі
1. Усно взаємодіє: *аудіювання; усний переказ; усний твір; діалог або інші види діяльності на розсуд учителя.*
2. Працює з текстом: *читання мовчки / вголос або інші види діяльності на розсуд учителя.*
3. Письмово взаємодіє: *переказ; твір; есе або інші види діяльності на розсуд учителя.*
4. Досліджує мовлення: *контрольна робота з літературної теми (тести / завдання або інші види діяльності на розсуд учителя).*

Акцентуємо увагу, що **вчитель / учителька, користуючись академічною свободою**, зважаючи на виробничу необхідність, з урахуванням дидактичної мети, особливостей змісту навчального предмета / інтегрованого курсу та з урахуванням етапу опанування програмовим матеріалом, етапу досягнення очікуваного результату навчання може на власний розсуд планувати кількість контрольних робіт та час їхнього проведення, змінювати або добирати різні види діяльності для того, щоб виявити рівень знань учня / учениці за групами результатів навчання, визначених у Критеріях оцінювання.

Обов'язкова кількість видів контролю з української літератури у 8–11 класах

Класи	**8 кл**		**9 кл**		**Рівень стандарту 10-11 кл**		**Профільний рівень 10-11 кл**	
Семестри	**I**	**II**	**I**	**II**	**I**	**II**	**I**	**II**
Контрольні роботи у формі:	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**	**4**	**4**
контрольного класного твору	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**3**	**3**
Уроки розвитку мовлення* (у+п)	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**
Уроки позакласного читання	**2**	**2**	**2**	**2**	**1**	**1**	**2**	**2**
Література рідного краю	**2**	**2**	**1**	**1**	**1**	**1**	**2**	**2**

Перевірка зошитів**	**4**	**5**	**4**	**5**	**4**	**5**	**4**	**5**

*У кожному семестрі обов'язковим є проведення двох уроків розвитку мовлення: одного уроку усного розвитку мовлення, а другого – письмового. Умовне позначення в таблиці – (у + п).

**Під час оцінювання зошита з української літератури слід ураховувати наявність різних видів робіт; грамотність (якість виконання робіт); охайність; уміння правильно оформлювати роботи (дотримання вимог до оформлення орфографічного режиму). Оцінку за ведення зошита із української літератури виставляють у кожному класі окремою колонкою в журналі раз на місяць і враховують як поточну до найближчої тематичної. У разі відсутності учня на уроках протягом місяця рекомендуємо в колонці за ведення зошита зазначати н/о (нема оцінки).

Контрольні класні твори пропонуємо давати у формі есе, міні-творів щодо розкриття певної проблеми чи образу програмового тексту тощо. Це розвиватиме самостійне творче мислення учнів і дасть їм можливість виконати роботу протягом одного уроку.

Рекомендуємо оцінку за письмовий вид роботи виставляти всім учням, за усний – кількості учнів, які відповідали протягом уроку.

Оцінка за письмовий твір/ есе з української літератури є середнім арифметичним за зміст і грамотність, яку виставляють у колонці з датою написання роботи (надпис у колонці «Твір», «Есе» не робиться).

Якщо рівень результатів навчання учня/учениці визначити неможливо (через тривалу відсутність) у класному журналі та свідоцтві досягнень робиться запис «(н/а)» (не атестований(а).

Докладну інформацію щодо оцінювання навчальних досягнень учнів/учениць зазначено в «Дорожній карті вчителя мовно-літературної галузі: інструментарії оцінювання (для 5-6 та 7-11 класів закладів загальної середньої освіти)» за редакцією Т. Гнаткович, О. Котусенко, О. Опачко.

Уроки літератури рідного краю

Основний курс доповнюють **уроки літератури рідного краю**, що сприяють усебічному розвитку, духовному збагаченню, утвердженню гуманістичного світогляду особистості, національних і загальнолюдських цінностей.

Уроки виразного читання напам'ять

За читання напам'ять поетичних або прозових творів з української літератури оцінка виставляється в колонку без дати з надписом **«Напам'ять»** та враховується в тематичну.

Оцінювання зошитів

Ведення зошитів оцінюють від 1 до 12 балів й виставляють у кожному класі окремою колонкою в журналі раз на місяць. **У 5-7 класах** результати перевірки робочих зошитів під час виставлення підсумкової оцінки, як правило, не враховуються. **У 8-11 класах** оцінка за зошит враховується в тематичну.

Під час оцінювання потрібно враховувати наявність різних видів робіт; грамотність (якість виконання робіт); охайність; уміння правильно оформлювати роботи (дотримання вимог орфографічного режиму). Учителі можуть підходити диференційовано до виправлення помилок у письмових роботах, зважаючи на вікові особливості та рівень сформованості відповідного уміння в конкретного учня/учениці: власноруч виправляти помилки; підкреслювати допущені помилки з метою самостійного виправлення їх учнем/ученицею; позначати рядок, у якому є огріхи, на полях із метою самостійного пошуку та виправлення помилок тощо.

У разі відсутності учня/учениці на уроках протягом місяця рекомендуємо в колонці за ведення зошита зазначати н/о (нема оцінки).

Для контрольних робіт з української літератури в усіх класах використовують по одному зошиту. Зошити для контрольних робіт зберігаються в школі протягом усього навчального року.

За умови наявності відповідного технічного забезпечення учитель може проводити контрольні роботи в електронному форматі відповідно до наказу МОН від 25.06.2018 № 676. Контрольні роботи учнів/учениць в електронному форматі можуть зберігатися в хмарному середовищі протягом навчального року.

Навчальна та методична література

Навчальна та методична література з української літератури, рекомендована МОН, зазначена в Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки, що розміщений на офіційному сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» *(https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/)*.

Освіта в умовах воєнного стану

В умовах воєнного стану формат освітньої діяльності в Україні відбувається в офлайн чи в змішаному режимі та потребує технічного забезпечення й індивідуального планування, а саме: складання календарно-тематичного плану, у якому представлені теми для самостійної роботи і теми, які вимагають пояснення вчителя; обов'язкова робота з матеріалом підручника; для уникнення перевантаження учитель забезпечує учнів/учениць доступними та цікавими завданнями.

Учням/ученицям, які пропустили навчання або навчаються не за українськими освітніми програмами тривалий період (за кордоном у школах країн перебування) рекомендується організувати вивчення предметів українознавчого циклу за модифікованими програмами з української мови, української літератури, історії України, географії для закладів загальної середньої освіти (Наказ МОН № 701 від 16.05.2024 року). Реалізація модифікованих програм має на меті досягнення ключових результатів навчання, зокрема тих знань, умінь і навичок; становлення поглядів, цінностей, інших особистісних якостей, без яких подальше навчання буде ускладненим. Окремо варто зауважити, що ці програми дають змогу досягати результатів навчання завдяки скороченню змісту і мають на меті зменшити освітні втрати учнів/учениць, зважаючи на обмеженість часу на освоєння навчального матеріалу. Запропоновані програми можуть бути змінені педагогічними працівниками, які організовують навчання, з урахуванням потреб та інтересів учнів. Кількість навчальних годин, визначена в програмах, є орієнтовною. На основі програм заклад загальної середньої освіти може розробити власні навчальні програми та затвердити їх рішенням педагогічної ради. Запропоновані модифіковані програми можна використовувати для навчання в класах надолуження освітніх втрат, під час організації таборів, будь-яких форматів додаткового навчання, а також у недільних школах.

Зарубіжна література

Модельні навчальні програми із зарубіжної літератури для 5-6, 7 класів

У 2024/2025 навчальному році вивчення зарубіжної літератури здійснюватиметься:
у 5-6,7 класах за модельними навчальними програмами:

- «Зарубіжна література. **5-6** класи» (автор Волощук Є.В.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 29.09. 2021 № 1031
- «Зарубіжна література. **5–9** класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) (автори Ніколенко О. М., Ісаєва О. О., Клименко Ж. В., Мацевко-Бекерська Л. В., Юлдашева Л. П., Рудніцька Н. П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С. О., Вітко М. І., Джангобекова Т. А.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 10,10. 2023 року № 1226;
- «Зарубіжна література. **5-6** класи» (автори Богданець-Білоскаленко Н. І. та ін.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 29.09. 2021 № 1031;
- «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). **5-6** класи» (автори Яценко Т.О., Тригуб І.А.), рекомендованими наказом Міністерства освіти і науки України від 12.07. 2021 № 795;
- «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). **5-6** класи» (автори Старагіна І.П. та ін.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 29.09. 2021 № 1031
- «Зарубіжна література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Волощук Є. В., Слободянюк О. М.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 16.08.2023 № 1001
- «Зарубіжна література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Снєгірьова В.В., Бушакова О.В., Горобченко І.В., Каєнко О.В.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883
- «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). **7-9** класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Ніколенко О.М., Мацевко-Бекерська Л.В., Качак Т.Б., Богосвятська А.-М.І., Рудніцька Н.П., Туряниця В.Г.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883
- «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). **7-9** класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А., Молодик К. Ю.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883
- «Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). **7-9** класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Старагіна І. П., Новосьолова В. І., Терещенко В. М., Романенко Ю. О., Блажко М. Б., Ткач П. Б., Панченков А. О.), рекомендована наказом Міністерства освіти і науки України від 16.08. 2023 № 1001

Програми розміщені на офіційному вебсайті МОН за покликанням: https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku

у 8–9 класах — за навчальною програмою, затвердженою наказом МОН України від 07.06.2017 № 804 «Про оновлені навчальні програми для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів» зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698 (програма розміщена на офіційному вебсайті МОН за покликанням: https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-6-9-klasiv);

у 10–11 класах — за навчальними програмами (рівень стандарту та профільний рівень), затвердженими наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407 «Про надання грифу МОН навчальним програмам для учнів 10 – 11 класів закладів загальної середньої освіти» зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698 (Програми розміщені на офіційному вебсайті МОН за покликанням: https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv).

Начальні програми із зарубіжної літератури для 5-6, 7 класів

Звертаємо увагу на те, що **модельні навчальні програми для 5-6, 7 класів** на рівні закладу освіти мають бути конкретизовані в **навчальних програмах**. На основі обраної модельної навчальної програми учитель розробляє навчальну програму предмета, інтегрованого курсу.

Навчальна програма має містити: 1) опис результатів навчання в обсязі не меншому, ніж визначено Державним стандартом та/або відповідною модельною навчальною програмою; 2) розподіл навчальних годин на вивчення кожного тематичного блоку з урахуванням очікуваних результатів навчання, визначених навчальною програмою; 3) опис видів навчальної діяльності.

Розробляючи навчальну програму **педагоги можуть вносити зміни** у пропонований модельною навчальною програмою зміст навчального предмета/інтегрованого курсу, відповідно до підготовленості класу, регіональних особливостей, робочого навчального плану школи, необхідності своєчасного реагування на конкретні умови, в яких відбувається освітній процес, зокрема: *доповнювати зміст програми, включаючи регіональний компонент; розширювати/поглиблювати або ущільнювати зміст окремих елементів (розділів, тем, модулів тощо) програми зважаючи на потреби учнів, матеріально-технічне забезпечення закладу освіти, запити батьків, громади тощо; доповнювати тематику практичних/творчих робіт; вилучати окремі питання, з метою уникнення надмірної деталізації змісту навчального матеріалу*. **Загальний обсяг таких змін може досягати 20%.** Також учитель може змінювати послідовність вивчення тем, не порушуючи логічної послідовності досягнення результатів навчання.

Навчальна програма оформляється за зразком модельних навчальних програм. На титульному аркуші зазначається назва та авторський колектив модельної навчальної програми, на основі якої створено навчальну програму закладу. Навчальні програми, розроблені на основі модельних навчальних програм, затверджуються педагогічною радою закладу освіти.

На основі навчальної програми вчитель складає календарне планування. Календарно-тематичне планування здійснюється педагогом у довільній формі й може бути об’єднано з навчальною програмою в один документ. (Додаток до листа МОН України від 19.08.2022 р. № 1/9530-22).

Особливості оцінювання за групами результатів на уроках зарубіжної літератури в 5-7 класах НУШ

У наказі МОН України №1093 від 02.08.2024 р. «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання» зазначено, що «для формування висновків щодо рівня досягнення обов’язкових результатів навчання за семестр учитель / учителька може запропонувати учнівству: 1) **виконати комплексну підсумкову роботу**, завдання якої дозволяють установити результати навчання за всіма групами результатів, визначеними в Критеріях оцінювання за освітніми галузями; **2) виконати окремі підсумкові роботи для кожної групи результатів**, визначеної у Критеріях оцінювання за освітніми галузями».

Відповідно до вищезазначеного пропонуємо вчителям варіанти заповнення журнальної сторінки.

Варіант 1: **виконання комплексної підсумкової роботи за певною темою**

Теми розділів відображаються на	Вступ. Казки народів світу	Літературні казки світу	… ..	**УВ**	**ПТ**	**ПВ**	**ДМ**	І С

правій сторінці журналу																								семестр
№	Число / місяць Прізвище та ім'я учня \ учениці	09 / 09	17 / 09	27 / 09	Зошит	11/10 КПР				15 / 10	20 / 10	Зошит	05 / 11	07/11 КПР										
						УВ	ПТ	ПВ	ДМ					УВ	ПТ	ПВ	ДМ							
1.	.. Богдан				8	7	7	7	7			8		9	9	9	9		8	8	8	8	8	
2.	..Вікторія				7	8	8	8	8			7		7	7	7	7		8	8	8	8	8	
3.	..Діана				8	8	8	8	8			8		6	6	6	6		7	7	7	7	7	

УВ – усно взаємодіє; **ПТ** – працює з текстом; **ПВ** – письмово взаємодіє; **ДМ** – досліджує мовлення
Семестрова оцінка за певною групою результатів є середньоарифметичним за контроль знань за означену групу, яку перевіряли під час КПР.

Варіант 2: виконання комплексної підсумкової роботи в кінці семестру

№	Число / місяць Прізвище та ім'я учня \ учениці	09 / 09	17 / 09	27 / 09	Зошит	15 / 10	20 / 10	Зошит	05 / 11	…… …….	22/12 КПР				I семестр
											УВ	ПТ	ПВ	ДМ	
1.	.. Богдан				8			8							8
2.	..Вікторія				7			7			8	8	8	8	8
3.	..Діана				8			8			8	8	8	8	7

УВ – усно взаємодіє; **ПТ** – працює з текстом; **ПВ** – письмово взаємодіє; **ДМ** – досліджує мовлення

Варіант 3: **виконання окремих підсумкових робіт для кожної групи результатів після кожної вивченої теми**

Теми розділів відображаються на правій сторінці журналу		Вступ. Казки народів світу					Літературні казки світу					…… …..					I семестр
№	Число / місяць Прізвище та ім'я учня \ учениці	09 / 09 **УВ**	17 / 09 **ПТ**	27 / 09 **ПВ**	Зошит	11 / 10 **ДМ**	15 / 10 **УВ**	20 / 10 **ПТ**	Зошит	05 / 11 **ПВ**	07 / 11 **ДМ**		**УВ**	**ПТ**	**ПВ**	**ДМ**	
1.	.. Богдан	7	9	7	8	9	7	9	10	9	9		7	9	8	9	8
2.	..Вікторія	6	8	8	7	8	8	8	7	8	8		7	8	8	8	8
3.	..Діана	8	8	8	8	7	7	7	8	7	7		8	8	8	7	8

УВ – усно взаємодіє; **ПТ** – працює з текстом; **ПВ** – письмово взаємодіє; **ДМ** – досліджує мовлення
Семестрова оцінка за певною групою результатів є середньоарифметичним за контроль знань за означену групу, яку перевіряли в межах теми.

Варіант 4: **виконання окремих підсумкових робіт для кожної групи результатів у кінці семестру**

№	Число / місяць Прізвище та ім'я учня \ учениці	09 / 09	17 / 09	27 / 09	Зошит	11 / 10	15 / 10	20 / 10	Зошит	05 / 11	07 / 11	…… …… …….	14 / 12 **УВ**	16 / 12 **ПТ**	18 / 12 **ПВ**	22 / 12 **ДМ**	I семестр
1.	.. Богдан				8				10				7	9	8	9	8
2.	..Вікторія				7				7				7	8	8	8	8
3.	..Діана				8				8				8	8	8	7	8

УВ – усно взаємодіє; **ПТ** – працює з текстом; **ПВ** – письмово взаємодіє; **ДМ** – досліджує мовлення

Зважаючи на численні звернення педагогів, пропонуємо ще один варіант.

Варіант 5

1. Згрупувати навчальний матеріал, запланований на семестр, за 4 темами.
2. Під час вивчення певної теми учитель може добирати завдання, які охоплюють всі групи результатів навчання, зазначених у Критеріях оцінювання. Проте для поглибленого вивчення обрати одну з груп результатів. Наприклад, у 6 класі, під час вивчення теми «Міф. Давньогрецькі міфи», пропонуємо зосередити увагу на групі результатів «усна взаємодія» (УВ); вивчаючи тему «Д.Дефо «Робінзон Крузо»» увагу звернути на групі результатів «працює з текстом» (ПТ); опрацьовуючи тему «Ч.Дікенс «Різдвяна пісня» та М.Гоголь «Ніч перед Різдвом»» акцентувати увагу на групі результатів «письмово

взаємодіє» (ПВ); при вивченні теми «А.Ліндгрен «Міо, мій Міо»» зосередити увагу на групі результатів «досліджує мовлення» (ДМ) (або інші варіанти групування матеріалу на розсуд учителя).
3. У кінці вивчення кожної теми провести контрольну роботу, завдання якої будуть містити контроль знань за тему та за обраною вчителем / учителькою групою результатів навчання, визначених у Критеріях оцінювання.
4. При виставленні **підсумкової оцінки (ПО)**, за обраною вчителем / учителькою групою результатів (наприклад, ПО «УВ»), **рекомендуємо** враховувати всі оцінки за вивченою темою, окрім зошита.
5. Оцінку за семестр виставити за групами результатів і вивести загальну семестрову оцінку.

№	Число / місяць Прізвище та ім'я учня \ учениці	09 / 09	27 / 09	Зошит	27 / 09 **КР**	**ПО «УВ»**	14 / 10	20 / 10	26 / 10 **КР**	Зошит	**ПО «ПТ»**	05 / 11	15 / 11	15 / 11 **КР**	Зошит	**ПО «ПВ»**	06 / 12	10 / 12	20 / 12 **КР**	Зошит	**ПО «ДМ»**	**Семестр**
1.	.. Богдан	7	8	8	8	8	7		8	5	**8**	8		10	9	**9**	9		9	8	**9**	9
2.	..Вікторія		7	7	5	7		7	7	9	**7**		7	7	8	**7**		8	8	9	**8**	7
3.	..Діана	9	8	8	9	9	8		9	9	**9**		10	10	11	**10**		10	10	9	**10**	10

УВ – усно взаємодіє; **ПТ** – працює з текстом; **ПВ** – письмово взаємодіє; **ДМ** – досліджує мовлення

Пропонуємо орієнтир щодо завдань за групами результатів для мовно-літературної галузі
1. Усно взаємодіє: *аудіювання; усний переказ; усний твір; діалог або інші види діяльності на розсуд учителя.*
2. Працює з текстом: *читання мовчки / вголос або інші види діяльності на розсуд учителя.*
3. Письмово взаємодіє: *переказ; твір; есе або інші види діяльності на розсуд учителя.*
4. Досліджує мовлення: *контрольна робота з літературної теми (тести / завдання або інші види діяльності на розсуд учителя).*

Акцентуємо увагу, що **вчитель / учителька, користуючись академічною свободою**, зважаючи на виробничу необхідність, з урахуванням дидактичної мети, особливостей змісту навчального предмета / інтегрованого курсу та з урахуванням етапу опанування програмовим матеріалом, етапу досягнення очікуваного результату навчання може на власний розсуд планувати кількість контрольних робіт та час їхнього проведення, змінювати або добирати різні види діяльності для того, щоб виявити рівень знань учня / учениці за групами результатів навчання, визначених у Критеріях оцінювання.

Комплексна підсумкова робота (КПР)

Комплексна підсумкова робота (КПР) проводиться за вивченою темою / розділом.

Зміст завдань КПР має охоплювати всі групи результатів навчання, визначених у Критеріях оцінювання (додаток 2 наказу МОН України №1093 від 02.08.2024 р.):
1) сприймання й використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;
2) сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду;
3) висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмову взаємодію з іншими особами, взаємодію з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови;
4) дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними явищами, проведення їх аналізу.

Завдання мають базуватися на компетентнісному підході (знання + уміння + цінності + ставлення) і можуть бути диференційовані з урахуванням таксономії освітніх цілей за когнітивними рівнями діяльності (завдання початкового рівня передбачають уміння розпізнавати, пригадувати, відтворювати окремі елементи змісту навчання; завдання середнього рівня — розуміння та застосування елементів змісту навчання; достатнього — уміння аналізувати навчальну інформацію (класифікувати, порівнювати, узагальнювати, інтегрувати, уточнювати, упорядковувати); високого — уміння оцінювати (навчальну інформацію та власну навчальну діяльність), рефлексувати, перекодовувати інформацію (з текстової у схематичну, графічну та навпаки), створювати, продукувати). Кожний наступний рівень (від початкового до високого) повинен охоплювати показники результатів навчання попереднього рівня та містити нові показники результатів навчання.

Перед виконанням КПР учитель / учителька ознайомлює учнів / учениць із критеріями та засобами оцінювання, за якими буде встановлюватися рівень досягнення ними результатів навчання на кінець вивченої теми / розділу.

Перевірка КПР здійснюється фронтально в письмовій формі із застосуванням тестів та творчих завдань, які охоплюють усі групи результатів навчання, визначених у Критеріях оцінювання (додаток 2 наказу МОН України №1093 від 02.08.2024 р.).

Оцінювання результатів КПР: тестові завдання — 6 балів, творче завдання — 6 балів. Отже, за зазначену вище роботу учень / учениця може отримати від 1 бала до 12 балів. Якщо учень / учениця з певних причин не виконав/ла роботу, він / вона може пройти відповідну перевірку додатково задля того, щоб отримати відповідний бал.

Після перевірки робіт учитель / учителька надає учням / ученицям зворотний зв'язок щодо їхніх результатів КПР, який має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим і своєчасним; важливо не протиставляти учнів / учениць одне одному; доцільно акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень; помилки в КПР варто обговорити з учнями / ученицями індивідуально; зворотний зв'язок можна надавати в письмовій, усній або електронній формі, залежно від дидактичної мети й виду навчальної діяльності, інших умов. За результатами КПР учитель / учителька коригує освітній процес.

Обов'язкова кількість видів контролю із зарубіжної літератури у 8–11 класах

Класи	**8 кл**		**9 кл**		**Рівень стандарту 10-11 кл**		**Профільний рівень 10-11 кл**	
Семестри	**I**	**II**	**I**	**II**	**I**	**II**	**I**	**II**
Контрольні роботи у формі:	**3**	**3**	**3**	**3**	**2**	**2**	**4**	**4**
контрольного класного твору***	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання тощо)	**2**	**2**	**2**	**2**	**1**	**1**	**3**	**3**
Уроки розвитку мовлення* (у+п)	**2**	**2**	**2**	**2**	**2** (1у+1п; у межах текстуального вивчення)	**2** (1у+1п; у межах текстуального вивчення)	**3** (1у+2п)	**3** (2у+1п)
Уроки позакласного читання	**2**	**2**	**2**	**2**	**1**	**1**	**2**	**2**
Перевірка зошитів**	**4**	**5**	**4**	**5**	**4**	**5**	**4**	**5**

*У кожному семестрі обов'язковим є проведення двох уроків розвитку мовлення: одного уроку усного розвитку мовлення, а другого – письмового. Умовне позначення в таблиці – (у + п).

**Під час оцінювання зошита із зарубіжної літератури слід ураховувати наявність різних видів робіт; грамотність (якість виконання робіт); охайність; уміння правильно оформлювати роботи (дотримання вимог до оформлення орфографічного режиму). Оцінку за ведення зошита із зарубіжної літератури виставляють у кожному класі окремою колонкою в журналі раз на місяць і враховують як поточну до найближчої тематичної. У разі відсутності учня на уроках протягом місяця рекомендуємо в колонці за ведення зошита зазначати н/о (нема оцінки).

****Контрольні класні твори пропонуємо давати у формі есе, мініторів щодо розкриття певної проблеми чи образу програмового тексту тощо***. Це розвиватиме самостійне творче мислення учнів і дасть їм можливість виконати роботу протягом одного уроку.

Оцінка за письмовий твір/ есе із зарубіжної літератури є середнім арифметичним за зміст і грамотність, яку виставляють у колонці з датою написання роботи (надпис у колонці «Твір», «Есе» не робиться).

Якщо рівень результатів навчання учня/учениці визначити неможливо (через тривалу відсутність) у класному журналі та свідоцтві досягнень робиться запис «(н/а)» (не атестований(а).

Докладну інформацію щодо оцінювання навчальних досягнень учнів/учениць зазначено в «Дорожній карті вчителя мовно-літературної галузі: інструментарії оцінювання (для 5-6 та 7-11 класів закладів загальної середньої освіти)» за редакцією Т. Гнаткович, О. Котусенко, О. Опачко

Уроки виразного читання напам'ять

За читання напам'ять поетичних або прозових творів із зарубіжної літератури оцінка виставляється в колонку без дати з надписом ***«Напам'ять»*** та враховується в тематичну.

Оцінювання зошитів

Ведення зошитів оцінюють від 1 до 12 балів й виставляють у кожному класі окремою колонкою в журналі раз на місяць. **У 5-7 класах** результати перевірки робочих зошитів під час виставлення підсумкової оцінки, як правило, не враховуються. **У 8-11 класах** оцінка за зошит враховується в тематичну.

Під час оцінювання потрібно враховувати наявність різних видів робіт; грамотність (якість виконання робіт); охайність; уміння правильно оформлювати роботи (дотримання вимог орфографічного режиму).

Учителі можуть підходити диференційовано до виправлення помилок у письмових роботах, зважаючи на вікові особливості та рівень сформованості відповідного уміння в конкретного учня/учениці: власноруч виправляти помилки; підкреслювати допущені помилки з метою самостійного виправлення їх учнем/ученицею; позначати рядок, у якому є огріхи, на полях із метою самостійного пошуку та виправлення помилок тощо.

У разі відсутності учня/учениці на уроках протягом місяця рекомендуємо в колонці за ведення зошита зазначати н/о (нема оцінки).

Для контрольних робіт із зарубіжної літератури в усіх класах використовують по одному зошиту. Зошити для контрольних робіт зберігаються в школі протягом усього навчального року.

За умови наявності відповідного технічного забезпечення учитель може проводити контрольні роботи в електронному форматі відповідно до наказу МОН від 25.06.2018 № 676. Контрольні роботи учнів/учениць в електронному форматі можуть зберігатися в хмарному середовищі протягом навчального року.

Навчальна та методична література

Навчальна та методична література із зарубіжної літератури, рекомендована МОН, зазначена в Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки, що розміщений на офіційному сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» *(https://imzo.gov.ua/pidruchniki/pereliki/)*.

Освіта в умовах воєнного стану

В умовах воєнного стану формат освітньої діяльності в Україні відбувається в офлайн чи в змішаному режимі та потребує технічного забезпечення й індивідуального планування, а саме: складання календарно-тематичного плану, у якому представлені теми для самостійної роботи і теми, які вимагають пояснення вчителя; обов'язкова робота з матеріалом підручника; для уникнення перевантаження учитель забезпечує учнів/учениць доступними та цікавими завданнями.

Учням/ученицям, які пропустили навчання або навчаються не за українськими освітніми програмами тривалий період (за кордоном у школах країн перебування) рекомендується організувати вивчення предметів українознавчого циклу за модифікованими програмами з української мови, української літератури, історії України, географії для закладів загальної середньої освіти (Наказ МОН № 701 від 16.05.2024 року). Реалізація модифікованих програм має на меті досягнення ключових результатів навчання, зокрема тих знань, умінь і навичок; становлення поглядів, цінностей, інших особистісних якостей, без яких подальше навчання буде ускладненим. Окремо варто зауважити, що ці програми дають змогу досягати результатів навчання завдяки скороченню змісту і мають на меті зменшити освітні втрати учнів/учениць, зважаючи на обмеженість часу на освоєння навчального матеріалу. Запропоновані програми можуть бути змінені педагогічними працівниками, які організовують навчання, з урахуванням потреб та інтересів учнів. Кількість навчальних годин, визначена в програмах, є орієнтовною. На основі програм заклад загальної середньої освіти може розробити власні навчальні програми та затвердити їх рішенням педагогічної ради. Запропоновані модифіковані програми можна використовувати для навчання в класах надолуження освітніх втрат, під час організації таборів, будь-яких форматів додаткового навчання, а також у недільних школах.

Критерії оцінювання результатів навчання для мовно-літературної галузі

(відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти (наказ МОН України №1093 від 02.08.2024 р додаток 2)

БАЛИ	**Група результатів 1.** Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях	**Група результатів 2.** Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду	**Група результатів 3.** Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови	**Група результатів 4.** Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу
	Усно взаємодіє	**Працює з текстом**	**Письмово взаємодіє**	**Досліджує мовлення**
1	Учень / учениця: сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на окремі прості запитання за змістом почутого, використовуючи прості однотипні фрази; припускається суттєвих змістових помилок; виконує окремі прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя	Учень / учениця: сприймає і розпізнає інформацію з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на окремі прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого, використовуючи прості однотипні фрази; припускається суттєвих змістових помилок; виконує окремі прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя	Учень /учениця: демонструє вміння записувати висловлення, зокрема в цифровому середовищі; частково відтворює способи діяльності за наданим зразком, припускаючись різного виду помилок; порівнює написане зі зразком і коригує за допомоги вчителя	Учень /учениця: сприймає і розпізнає інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на окремі прості запитання, припускаючись суттєвих помилок; виконує частину простих завдань / навчальних дій щодо спостереження за мовою та мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; передає інформацію, використовуючи короткі однотипні фрази
2	Учень / учениця: відтворює незначну частину інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на частину простих запитань за змістом почутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує частину простих репродуктивних завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; виявляє зацікавленість до ідей, висловлених іншими; комунікує з іншими за потреби,	Учень /учениця: відтворює незначну частину інформації з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на частину простих запитань за змістом прочитаного / переглянутого, припускається змістових і логічних помилок; виконує частину простих репродуктивних завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; виявляє зацікавленість до ідей, висловлених іншими; комунікує з іншими за	Учень / учениця: відтворює висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном зі зміною предмета повідомлення і частково записує їх, демонструючи усвідомлення окремих фактів і елементарних уявлень; відповідає на запитання вчителя щодо відповідності письмового висловлення меті, частково корегує його за допомоги вчителя; використовує	Учень / учениця: відтворює незначну частину інформації про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на частину простих запитань, припускаючись суттєвих помилок; виконує прості завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; комунікує з іншими за потреби, використовуючи прості однотипні фрази й повторюючи

	використовуючи прості однотипні фрази	потреби, використовуючи прості однотипні фрази	стандартні мовні засоби під час відтворення зразка, припускаючись різного виду помилок	сказане співрозмовниками
3	Учень /учениця: відтворює частину інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на прості запитання за змістом почутого, припускається незначних змістових і логічних помилок; виконує прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя, долучається до роботи в групі; висловлює думки простими фразами; перепитує, уточнюючи інформацію, потрібну для розуміння змісту почутого	Учень /учениця: відтворює частину Інформації з тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого, припускається змістових і логічних помилок; викопує прості репродуктивні завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя, долучається до роботи в групі; висловлює думки щодо прочитаного / переглянутого простими фразами; перепитує, уточнюючи інформацію, потрібну для розуміння змісту	Учень /учениця: відтворює висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном зі зміною предмета повідомлення і записує їх; відповідає на запитання вчителя щодо відповідності письмового висловлення меті, коригує його лише за допомоги вчителя; використовує стандартні мовні засоби під час відтворення зразка, припускаючись різного виду помилок	Учень / учениця: відтворює частину інформації про мовні одиниці, мовні та літературні явища; припускається суттєвих помилок; відповідає на частину простих запитань; виконує завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та мовленням за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі; висловлюється простими фразами; часто перепитує, уточнюючи потрібну інформацію
4	Учень /учениця: відтворює основну інформацію, отриману від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел; відповідає на прості запитання за змістом почутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за зразком під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; підтримує спілкування в межах запропонованої теми, використовуючи прості фрази	Учень і учениця: відтворює основну інформацію із тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами); відповідає на прості запитання за змістом прочитаного / переглянутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за зразком під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; пояснює зміст прочитаного / переглянутого, використовуючи прості фрази.	Учень /учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, за наданим шаблоном і записує їх; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в передачі інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок	Учень / учениця: відтворює основну інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з постійною опорою на запропоноване джерело інформації, може пояснити окремі поняття / терміни / навчальні дії; виконує завдання / навчальні дії щодо спостереження за мовою та мовленням за зразком під керівництвом учителя; виконує деякі обов’язки, розподілені в групі, для розв’язання пошукових та/або творчих завдань; підтримує ініційоване іншими спілкування в межах обговорюваної

				теми, використовуючи прості фрази, обмежено вживаючи наукові поняття
5	Учень /учениця: застосовує частину основної інформації, отриманої від учителя (інших осіб) або із запропонованих джерел для виконання навчальних завдань; відповідає на запитання за змістом почутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; долучається до спілкування в межах запропонованої теми, використовуючи прості фрази	Учень /учениця: застосовує частину основної інформації із тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами) для виконання навчальних завдань; відповідає на запитання за змістом прочитаного / переглянутого; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом під керівництвом учителя, зокрема під час роботи в групі; коментує зміст прочитаного і переглянутого, використовуючи прості фрази.	Учень / учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів за зразком, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, демонструє утруднення в дотриманні мети та врахуванні адресата, записує висловлення в довільній формі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданій інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує основні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок	Учень /учениця застосовує основну інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з опорою на запропоновані джерела інформації; може пояснити основні поняття / явища і навчальні дії; виконує незначну частину дослідницького та/або творчого завдання за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу, під час роботи в групі; долучається до обговорення відомої теми, використовуючи прості фрази, доречно вживаючи окремі наукові поняття
6	Учень / учениця: застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом за потреби звертаючись по допомогу, зокрема під час роботи в групі; розпізнає з допомогою вчителя проблемні ситуації й висловлює окремі припущення щодо способів розв'язання їх; спілкується в межах запропонованої теми без значних утруднень	Учень /учениця: застосовує інформацію із тексту / медіатексту, запропонованого вчителем (іншими особами) для виконання навчальних завдань; виконує репродуктивні завдання / навчальні дії за запропонованим алгоритмом за потреби звертаючись по допомогу, зокрема під час роботи в групі; розпізнає з допомогою вчителя проблемні ситуації й висловлює окремі припущення щодо способів розв'язання їх; коментує зміст прочитаного /переглянутого	Учень / учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів за зразком, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує висловлення відповідно до вимог жанру; відповідає на запитання вчителя щодо структурно-смислової завершеності власного висловлення в переданні інформації, коригує його лише за допомоги вчителя; обмежено використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень,	Учень /учениця: застосовує інформацію про мовні одиниці, мовні та літературні явища; відповідає на прості запитання з опорою на запропоновані джерела інформації; розуміє і пояснює основні поняття / явища / навчальні дії, наводить прості приклади; виконує самостійно частину дослідницького та/або творчого завдання за запропонованим алгоритмом; розпізнає з допомогою вчителя окремі проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв’язання їх, зокрема під час роботи в групі; спілкується щодо способу виконання

			припускаючись різного виду помилок	дослідницького та/або творчого завдання, доречно вживаючи основні наукові поняття
7	Учень / учениця: виокремлює в почутому інформацію, потрібну для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; виконує репродуктивні й окремі частково-пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розпізнає проблемні ситуації і розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; спілкується в межах запропонованої теми; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки	Учень /учениця: виокремлює з тексту / медіатексту інформацію, потрібну для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; виконує репродуктивні й окремі частковопошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розпізнає проблемні ситуації і розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки щодо змісту прочитаного / переглянутого	Учень / учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданні інформації; частково коригує написане щодо форми (орфографія, пунктуація, граматичні форми слів); використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок	Учень /учениця: виокремлює у запропонованих джерелах потрібну інформацію; відповідає на запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; виконує окремі дослідницькі та/або творчі завдання за запропонованим алгоритмом самостійно або в співпраці з однокласниками, за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає окремі проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв’язання їх; долучається до обговорення окремих етапів виконання дослідницького та/або творчого завдання, наводить окремі аргументи й приклади
8	Учень / учениця: зіставляє, порівнює за визначеними критеріями почуте; добирає прийнятний із запропонованих спосіб для унаочнення й візуалізації інформації; виконує окремі пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі, за потреби звертаючись по допомогу; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; заохочує до спілкування й долучається до	Учень /учениця: зіставляє, порівнює за визначеними критеріями зміст прочитаного / переглянутого; добирає прийнятний із запропонованих спосіб для унаочнення й візуалізації інформації; виконує окремі пошукові завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі, за потреби звертаючись по допомогу; розв'язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя;	Учень/учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; відповідає на запитання вчителя щодо завершеності власного висловлення в переданні інформації; частково коригує написане щодо змісту та форми (орфографія,	Учень / учениця: порівнює, зіставляє наукову інформацію з обраних джерел про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища, порівнює матеріал за визначеними ознаками; виконує окремі дослідницькі та/або творчі завдання за запропонованим алгоритмом, зокрема під час роботи в групі; розв’язує проблемні ситуації відомим способом під керівництвом учителя; долучається до обговорення процесу та результатів виконання

	обговорення певної теми; наводить аргументи й приклади щодо почутого	долучається до обговорення змісту й форми прочитаного / переглянутого, наводить аргументи й приклади	пунктуація, граматичні форми слів); використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень, припускаючись різного виду помилок.	дослідницького та/або творчого завдання, наводить аргументи й приклади, доречно використовуючи наукові поняття
9	Учень / учениця: аналізує отриману з різних джерел інформацію за визначеними критеріями, перетворює почуте в різні форми повідомлень; обґрунтовує зв'язок почутого з власним життєвим досвідом; виконує пошукові завдання, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом; ініціює спілкування та обмінюється інформацією щодо обговорюваної теми; наводить доречні аргументи й приклади щодо висловленої думки	Учень /учениця: аналізує отриману з кількох текстів /медіатекстів інформацію за визначеними критеріями, інтерпретує зміст прочитаного / переглянутого й перетворює його в різні форми повідомлень; обґрунтовує зв'язок прочитаного / переглянутого з власним життєвим досвідом; виконує пошукові завдання, зокрема під час роботи в групі; розв'язує проблемні ситуації відомим способом; обмінюється інформацією щодо обговорюваної теми, наводить доречні аргументи й приклади щодо висловленої думки	Учень /учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в циф-ровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі; аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у переданні інформації в умовах взаємодії (зокрема в цифровому середовищі) з учителем або однокласниками; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує стандартні мовні засоби під час створення власних висловлень.	Учень /учениця: аналізує інформацію з різних джерел щодо мовних і мовленнєвих одиниць, мовних і літературних явищ, упорядковує / представляє її в різні способи; виконує дослідницькі та/або творчі завдання, зокрема під час роботи в групі, відомим способом; обговорює результати наукової та/або творчої роботи, доречно коментує їх, спираючись на знання про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища
10	Учень /учениця: інтегрує істотну й потрібну для виконання завдань інформацію з різних джерел; виконує пошукові й окремі творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; обирає доречний спосіб комунікативної взаємодії в групі; переконливо аргументує свою позицію щодо обговорюваної теми	Учень /учениця: Інтегрує істотну й потрібну для виконання завдань інформацію з різних текстів / медіатекстів; виконує пошукові й окремі творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; обстоює свою позицію щодо обговорюваної теми	Учень /учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру, дискутує в цифровому середовищі; самостійно аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у переданні інформації,	Учень /учениця: інтегрує істотну й потрібну інформацію з різних джерел, виявляючи проблеми, що можуть бути досліджені науково, визначає способи використання досліджених одиниць і явищ у власній творчості; виконує дослідницькі та/або окремі творчі завдання самостійно або в групі; обирає доцільний спосіб розв'язання проблемних ситуацій; аргументує власну

			толерантність і академічну доброчесність; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує різноманітні мовні засоби під час створення власних висловлень	позицію щодо наукових та/або творчих питань, зокрема в межах вирішення спільних завдань, спираючись на авторитетні джерела
11	Учень /учениця: узагальнює інформацію з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; виконує пошукові й творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; комбінує різні способи виконання завдань у нестандартних ситуаціях; обирає ефективний спосіб комунікативної взаємодії в групі; розвиває ідеї / думки учасників спілкування щодо обговорюваної теми та вибудовує логічну аргументацію для, вирішення спільних завдань	Учень /учениця: узагальнює інформацію з різних текстів / медіатекстів, оцінює її за визначеними критеріями; виконує пошукові й творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; комбінує різні способи виконання завдань у нестандартних ситуаціях; розвиває ідеї / думки учасників обговорення прочитаного / переглянутого, вибудовує логічну аргументацію для вирішення спільних завдань	Учень / учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру з елементами візуалізації (за потреби), дискутує в цифровому середовищі; самостійно аналізує власний текст з огляду на його цілісність, повноту і завершеність у переданні інформації, толерантність і академічну доброчесність; коригує і уточнює власне висловлення (за потреби); вправно використовує різноманітні мовні засоби під час створення власних висловлень	Учень / учениця: узагальнює й оцінює за визначеними критеріями наукову інформацію щодо мовних і мовленнєвих одиниць, мовних і літературних явищ; виконує дослідницькі та/або творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; використовує мовні засоби для втілення творчих задумів, виявляючи власні вподобання; розвиває наукові / творчі ідеї учасників обговорення, вибудовує логічну аргументацію на основі знань про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища
12	Учень /учениця: оцінює отриману з різних джерел інформацію, доцільно використовує її в різних ситуаціях; виконує пошукові, творчі завдання, зокрема під час роботи в групі; адаптує різні способи виконання завдань відповідно до змінюваних умов, ураховуючи ризики й прогнозуючи наслідки; виступає посередником у	Учень /учениця: оцінює отриману з різних текстів / медіатекстів інформацію, доцільно використовує її в різних ситуаціях; виконує пошукові, творчі завдання, виявляючи оригінальність, зокрема під час роботи в групі; адаптує різні способи виконання завдань відповідно до змінюваних умов, ураховуючи ризики й	Учень /учениця: створює власні висловлення різних письмових жанрів, зокрема повідомлення в цифровому середовищі, ураховуючи мету та адресата, записує їх відповідно до вимог жанру з елементами візуалізації (за потреби), дискутує в цифровому середовищі; самостійно аналізує власний текст з огляду на його цілісність,	Учень / учениця: оцінює отриману з різних джерел наукову інформацію про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища, доцільно використовує її в дослідницькій і творчій діяльності; виконує самостійно або в групі дослідницькі завдання (від постановки проблеми до представлення результатів);

	спілкуванні, демонструє толерантність до різних поглядів і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам	прогнозуючи наслідки; переконливо аргументує позицію щодо прочитаного / переглянутого, виявляє толерантність до різних поглядів	повноту, завершеність у переданні інформації, толерантність і академічну доброчесність; коригує й уточнює (за потреби); вільно використовує мовні засоби, зокрема експериментує з ними, під час створення власних висловлень, надаючи їм індивідуальних рис.	оригінально використовує мовні засоби для втілення творчих задумів; узгоджує різні позиції щодо наукових та/або творчих питань, спираючись на системні знання про мовні та мовленнєві одиниці, мовні та літературні явища й визнаючи можливість множинних поглядів

Свідоцтво досягнень (наказ МОН України №1093 від 02.08.2024 р., додаток 3)

Характеристика результатів навчання			**Результати навчання**		
			I семестр	**II семестр**	**За рік**
Мовно-літературна освітня галузь					
Українська мова		**Загальна оцінка**			
	за групами результатів	Усно взаємодіє			
		Працює з текстом			
		Письмово взаємодіє			
		Досліджує мовлення			
Українська література		**Загальна оцінка**			
	за групами результатів	Усно взаємодіє			
		Працює з текстом			
		Письмово взаємодіє			
		Досліджує мовлення			
Зарубіжна література		**Загальна оцінка**			
	за групами результатів	Усно взаємодіє			
		Працює з текстом			
		Письмово взаємодіє			
		Досліджує мовлення			
Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)		**Загальна оцінка**			
	за групами результатів	Усно взаємодіє			
		Працює з текстом			
		Письмово взаємодіє			
		Досліджує мовлення			
Інтегрований мовно-літературний курс		**Загальна оцінка**			
	за групами результатів	Усно взаємодіє			
		Працює з текстом			
		Письмово взаємодіє			